

Mainstreaming: utvärderingar visar gemensamma problem

Under de senaste åren har Sidas utvärderingssekretariat tagit initiativ till tre utvärderingar som rör hur myndigheten i praktiken tillämpar policyer om jämställdhet, hiv/aids och miljöfrågor. Samtliga dessa tre områden har det gemensamt att de ska genomsyra verksamheten, vara "mainstreamade".

Den korta syntesrapporten "Mainstreaming at Sida" drog slutsatsen att alla tre rapporter samfällt pekade på grundläggande organisatoriska faktorer inom Sida som försvårar en effektiv mainstreaming. Bland dessa fanns alltför många olika policyer, otydliga riktlinjer och mål samt avsaknaden av system och rutiner för uppföljning och lärande.

I samtliga tre rapporter påpekas samtidigt att det finns möjligheter att komma tillrätta med problemen. De tre rapporterna, liksom syntesrapporten, föreslår att:

1. Sida i högre grad ska betona de övergripande frågorna i förhållande till andra policyer och prioriteringar. Det kan åstadkommas antingen genom att man försöker finna synergier mellan mainstreamingfrågorna och behandlar dem utifrån ett helhetsperspektiv, eller genom att man etablerar en tydlig prioriteringsordning för handläggarna.

2. Sida i sitt arbete blir bättre på att dra lärdomar av och ta tillvara på erfarenheter. En sådan ansats bör kombineras med förbättrade och mer praktiskt orienterade stödfunktioner för handläggare.

3. Samtliga de policyer som utvärderats kan bli mer användbara och relevanta för handläggarna genom att de huvudsakliga principerna och idéerna klargörs, att tydliga mål och krav sätts samt genom att handböcker och liknande dokument integreras i policyer.

I denna utgåva av Sida Evaluation Newsletter kan du läsa om hur utvärderingen av Sidas miljöpolicy blev utgångspunkten för att uppdatera myndighetens miljöledningssystem, som innefattar miljöpolicy och handlingsplan.

joakim.molander@sida.se

Läs mer: Mainstreaming at Sida >>

Mainstreaming at Sida.

Fredrik Ugglå. (Sida Studies in Evaluation 2007:05).

Rekommendationer

1. Finna synergier mellan mainstreamingfrågorna och behandla dem utifrån ett helhetsperspektiv eller att etablera en hierarki av policyprioriteringar.
2. Utöka ansträngningarna att integrera erfarenheter och lärdomar i det dagliga arbetet, till exempel genom att erbjuda bättre stödfunktioner för handläggarna.
3. Göra mainstreamingpolicyerna mer användbara genom att klargöra nyckelbegrepp, etablera tydliga mål och krav samt utveckla policymanualer.

Ökat miljöfokus inom Sida: Nytt miljöledningssystem bygger på utvärderingsresultat

Utvärderingsrapporten "Integrating the environment?" uppmärksammade 2006 att miljöfrågor inte systematiskt beaktades i Sidas arbete. Signalerna från ledningen var svaga, tydliga mål saknades och handläggare hade ofta bristande kunskap om verktyg. Miljö- och klimatteamets chef, Maria Berlekom, förklarar att Sidas nya miljöledningssystem – som beslutades i september 2008 – bygger på utvärderingens rekommendationer och tror att fokus på miljön redan har ökat.

Integrating the environment?

Utvärderingen genomfördes av ÅF Process på uppdrag av Sidas avdelning för utvärdering, UTV, och omfattade ett stort antal intervjuer vid myndigheten i Stockholm samt på ambassader i sex länder. Dessutom granskades landstrategier och program.

Enligt Sidas MKB-regel, ska en miljökonsekvensbedömning finnas som bakgrund till beslut om alla utvecklingsinsatser. Enligt utvärderingen gjordes också gedigna miljöbedömningar för program med uppenbart negativa miljökonsekvenser, t ex för energiprojekt. Däremot missar handläggarna ofta att bedöma miljökonsekvenserna för program med mer indirekt miljöpåverkan, och att planera för och i efterhand utvärdera positiva miljöeffekter av program. Utvärderingen konstaterade därför att det finns ett betydande avstånd mellan policy och praktik. En orsak är att miljöaspekter bara är en av många frågor som handläggarna måste bedöma. Samtidigt finns ett tryck från ledningen att minska handläggningstiderna. "Vi har för många riktlinjer med alldeles för många inriktningar", förklarade en handläggare i samtal med utvärderarna.

Att miljöfrågorna ofta hamnar i skymundan är enligt utvärderingen knappast förvånande eftersom Sidas chefer inte betonar vikten av mainstreamingfrågorna. Det finns inga nätverk och det ordnas inga seminarier eller workshops kring dessa övergripande frågor. Förutom den årliga rapporteringen till regeringen om miljöledningssystemet (MLS) brister det också i uppföljningen om miljöfrågorna verkligen beaktats eller om policyn tillämpas.

Utvärderingen rekommenderar bland annat Sida att:

1. bryta ner miljöpolicyen till konkreta och användbara delmål
2. introducera system för bättre uppföljning av miljöpåverkan
3. stärka expertstödet för handläggare
4. integrera miljöfrågorna i Sidas strategi- och styrdokument för olika verksamheter
5. tydliggöra ledningens ansvar för mainstreamingfrågorna snarare än att det ansvaret läggs på enskilda handläggare.

Sedan utvärderingsrapporten utgavs 2006 har miljöfrågorna kommit högre upp på Sidas dagordning. Den allmänna insikten om klimatförändringar har ökat och frågorna är numera högt prioriterade av regeringen, förklarar Maria Berlekom och fortsätter:

– *Tidigare fanns ibland en tendens att betrakta miljön som ett hinder för utveckling. Men det är allt tydligare att miljöinsatser är nödvändiga investeringar för att möjliggöra utveckling snarare än en utgift.*

Maria Berlekom har nyligen tillträtt som chef inom Sida efter att ha lett Swedish International Biodiversity Programme (Swedbio) vid Lantbruksuniversitetet, ett center som skapats på initiativ av Sida. Swedbio har även fungerat som helpdesk för Sidas programhandläggare i miljöfrågor. På senare tid har Swedbio upplevt ett ökat frågetryck – ett tecken på att miljön numera är högre prioriterad.

I utvärderingen påpekades bristen på policyerfarenhet som en av de främsta orsakerna till att miljöfrågorna inte fått tillräckligt genomslag i organisationen.

Integrating the Environment.

Brunnström, K., Hargbäck, H., Lagerstedt, P. and Olsson, J. (Sida Evaluation 06/42).

Rekommendationer

1. Bryta ner miljöpolicyen till konkreta och användbara delmål.
2. Introducera system för bättre uppföljning av miljö.
3. Stärka expertstödet för handläggare.
4. Integrera miljöfrågorna i Sidas strategi- och styrdokument för olika verksamheter.
5. Tydliggöra ledningens ansvar för mainstreamingfrågorna snarare än att det ansvaret läggs på enskilda handläggare.

Maria Berlekom menar att situationen förbättrats sedan dess:

– Under det senaste året märks en stor skillnad i hur kvalitetssäkringen genomförs. Programförslag, liksom samarbetsstrategier, granskas numera systematiskt i Sidas olika arbets- och granskningskommittéer. I flera fall har de efterlyst ytterligare analyser eller kompletterande information.

När utvärderingen presenterades användande dåvarande miljöpolicyenheten – som numera omorganiserats till teamet för miljö och klimat – mot några av dess slutsatser. Enheten ansåg bland annat att utvärderingsgruppen skulle hade stärkts med sakkunniga på utvecklingssamarbete. Trots detta kom rapporten väl till användning som en utgångspunkt för att uppdatera myndighetens miljöledningssystem, som även innefattar miljöpolicy och handlingsplan.

Under 2009 planerar miljö- och klimatteamet att följa upp om miljöfrågor och klimat mer systematiskt beaktas i Sidas planerings- och beslutsprocesser.

– Nästa steg blir att utvärdera om integreringen av miljö och klimat faktiskt förändrar vårt biståndssamarbete, avslutar Maria Berlekom.

verena.knippel@sida.se

Läs mer:

[Integrating the Environment >>](#)

Sidas Intranät, Inside:

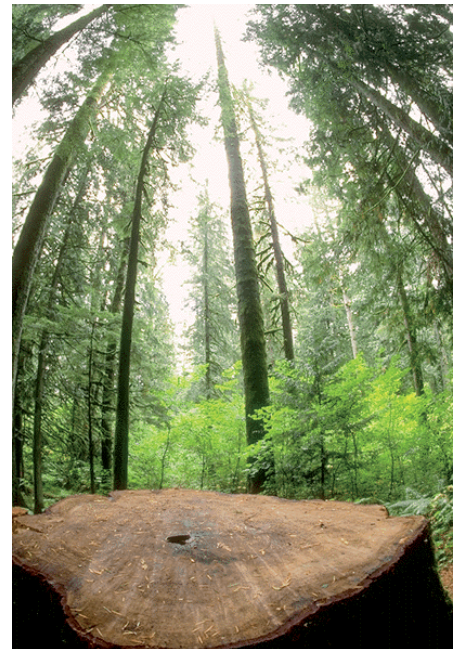
[Environmental Assessment >>](#)

[Environmental Economics >>](#)

Hemsidan:

[Miljöpolicyenheten >>](#)

Det nya miljöledningssystemet finns i Sidas diariesystem, E-doc, case no: 2008-001076

Sida Evaluation Newsletter summerar utvärderingar och metodstudier beställda av Sida, och Sida i samarbete med andra givarorganisationer. Åsikter och tolkningar som presenteras tillhör författarna av respektive studie och ska inte tillskrivas Sida.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00
E-post: sida@sida.se
www.sida.se

UTV
Sekretariatet för utvärdering
Sida

Ansvarig utgivare: Joakim Molander
Redaktör: Mia Pettersson
Kontakt: evaluations@sida.se
Foton: Mia Pettersson, Ingrid Svensson,
Lars Johansson (www.poisonfire.org)
ISSN: 1403-1922
Artikelnummer: SIDA47321sv